

Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid

Rapporten aan de Regering

**Commentaar op de
Discussienota Sectorraden
Wetenschapsbeleid**

Staatsuitgeverij 's-Gravenhage 1976

Inhoud

1 Inleiding, pag. 4

2 Algemene opmerkingen, pag. 7

3 De voorgestelde indeling in sectoren, pag. 9

4 Het functioneren van de sectorraden, pag. 12

5 De totstandkoming van sectorraden, pag. 16

Bijlage: Brief minister voor Wetenschapsbeleid d.d. 26 februari 1976, pag. 18

Voorlopige wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid

's-Gravenhage, 18 juni 1976

*Aan de Minister-President,
Minister van Algemene Zaken*

Onderwerp:
Discussienota Sectorraden
Wetenschapsbeleid

Hierbij doen wij u een nota toekomen inzake de 'Discussienota Sectorraden'. De Raad brengt deze nota uit, mede op grond van het verzoek daartoe gedaan door de minister voor Wetenschapsbeleid in zijn schrijven van 26 februari 1976 (zie bijlage).

Wij mogen u verzoeken de nota ter behandeling op de agenda van de Ministerraad te plaatsen.

De Voorzitter, Dr. J. Kremers

De Secretaris, Dr. P. R. Baehr

1 Inleiding

In december 1974 is door de minister voor Wetenschapsbeleid een Nota Wetenschapsbeleid aan het parlement aangeboden (Kamerstuk 13 221). In deze nota is onder meer gesteld, dat het wenselijk zou zijn om zogenaamde sectorraden in te stellen. Deze sectorraden zouden de verschillende ministers van advies moeten dienen inzake het uit hun begroting gefinancierde buiten-universitaire onderzoek, dat verricht wordt door een groot aantal overheids- en semi-overheidsinstituten en particuliere instellingen, waaronder het bedrijfsleven. Ten einde de globale schets van een dergelijk radenstelsel nader uit te werken, is door de minister voor Wetenschapsbeleid een werkgroep ingesteld. De activiteiten van deze groep hebben hun neerslag gevonden in de Discussienota Sectorraden, welke in februari 1976 is verschenen. Zoals de naam van de nota reeds doet vermoeden, is het de bedoeling over opbouw, geleding en functioneren van het stelsel van sectorraden nadere discussie in brede kring los te maken; de regering heeft haar standpunt ten aanzien van de door de bovengenoemde werkgroep uitgebrachte Discussienota nog niet bepaald.

De minister voor Wetenschapsbeleid heeft onder meer enkele adviesorganen van de centrale overheid om commentaar gevraagd. In dit verband bereikte per schrijven van 26 februari 1976 (zie bijlage) de voorlopige Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid het verzoek, om vóór 15 juni 1976 te adviseren omtrent de drie hoofdonderwerpen welke in de nota aan de orde komen:

- a de voorgestelde indeling in sectoren;
- b de aanbevelingen met betrekking tot het functioneren van de sectorraden;
- c de voorstellen over de meest wenselijke procesgang met betrekking tot de totstandkoming van sectorraden.

De taakomschrijving van de W.R.R. is geformuleerd in artikel 2 van de Ontwerp-Instellingswet. Onder punt c valt te lezen dat de W.R.R. onder meer tot taak heeft: 'ten aanzien van werkzaamheden op het gebied van toekomstonderzoek en planning op lange termijn, zowel binnen als buiten de overheid, voorstellen te

doen inzake het opheffen van structurele tekortkomingen, het bevorderen van bepaalde onderzoeken, en het verbeteren van de communicatie en coördinatie'. De zich aandienende instelling van een beleidsvoorbereidend sectorenradenstelsel is niet alleen relevant voor de planning van het wetenschappelijk onderzoek op korte, maar vooral ook voor die planning op lange termijn. Men kan dit ontleen aan de functies van de sectorraad, zoals deze zijn geformuleerd in de nota (Discussienota 5.2.). Eén van deze functies heeft betrekking op de ontwikkeling van een toekomstvisie, welke tot uitdrukking dient te komen in een meerjarenplan in hoofdlijnen. Dit vereist een anticiperen op de behoeften en mogelijkheden op middellange en lange termijn. Uit dezen hoofde valt adviseren over het onderhavige onderwerp binnen de taakomschrijving van de Raad.

Alvorens in de navolgende paragrafen de vraag om advies te beantwoorden, wil de Raad eraan herinneren dat hij in zijn rapport nr. 6: 'De organisatie van het openbaar bestuur' een studie naar het functioneren van de belangrijkste beleidsvoorbereidende organen van de rijksoverheid in het vooruitzicht heeft gesteld. Deze studie is inmiddels ondernomen, en richt zich in eerste instantie op de externe permanente adviesorganen. Met extern wordt bedoeld dat deze adviesorganen voor wat de gewone leden betreft geheel of overwegend bestaan uit personen die geen rijksambtenaren zijn, tot wier hoofdfunctie het behoort hun minister te adviseren over de problematiek waarvoor het adviesorgaan is gesteld. De rapportage over dit onderwerp zal in twee fasen geschieden: allereerst wordt een overzicht van de onderhavige groep adviesorganen opgesteld (publicatie zomer 1976), en vervolgens wordt het functioneren van deze organen nader bezien (publicatie najaar 1976). Dit laatste rapport zal tevens aanbevelingen bevatten. Daar de in te stellen sectorraden binnen het door de Raad onderzochte studiegebied vallen, kunnen deze rapporten een bijdrage leveren ten aanzien van de instelling en het functioneren van de sectorraden. Anticiperen op de resultaten is helaas niet mogelijk. Wel kan reeds nu opgemerkt worden dat bij de indeling in sectoren vooral

Sectorraden

het aangekondigde overzicht van belang zal zijn. De positie van de voorgestelde sectorraden ten opzichte van de algemene adviesraden waarmee de overheid is omringd dient immers mede in het oog te worden gehouden (zie ook Discussienota, 6.3.5.).

De volgende kanttekeningen bij de nota zijn ingedeeld conform de vraagstelling van de adviesaanvraag: de voorgestelde indeling in sectoren (paragraaf 3), het functioneren van de sectorraden (paragraaf 4), en de procesgang met betrekking tot de totstandkoming van sectorraden (paragraaf 5). Een en ander wordt voorafgegaan door enkele opmerkingen van algemene aard (paragraaf 2).

2 Algemene opmerkingen

De sectorraden dienen de primair betrokken minister(s) van advies over het te voeren beleid inzake het buiten-universitaire onderzoek in de betreffende sector in zijn totaliteit. Deze taakomschrijving is te lezen op pagina 126 van de Nota Wetenschapsbeleid, en vormt de basis van de Discussienota Sectorraden. Hierbij wil de Raad twee opmerkingen maken, die door hun algemeenheid een aparte paragraaf rechtvaardigen. Zij betreffen beide de aard van het onder de auspiciën van een bepaalde minister uitgevoerde buiten-universitair onderzoek, te weten enerzijds het type onderzoek (a) en anderzijds het doel van het onderzoek (b).

a *Type onderzoek*

Op pagina 72 van de nota wordt vermeld dat het type onderzoek dat binnen een onderzoekinstelling wordt verricht kan variëren over een breed scala van vrij, fundamenteel onderzoek tot kortlopende 'toegepaste' opdrachten en ontwikkelingswerk. Deze beide extremen worden daarbij in beginsel uitgezonderd van het overleg in de sectorraden. Hiertoe worden op zich ook deugdelijke motieven aangevoerd. Toch vraagt de Raad zich af, in hoeverre deze scheiding in de praktijk inderdaad mogelijk is. Enerzijds is de scheidslijn tussen fundamenteel en toegepast onderzoek vaak niet voldoende duidelijk definieerbaar, hetgeen overigens ook in de Nota Wetenschapsbeleid is gesteld (paragraaf 2.3.1.). Anderzijds is het begrip 'kortlopende opdracht' voor velerlei interpretatie vatbaar. Gelet op deze onduidelijkheden mag worden verwacht, dat het grotendeels van de welwillendheid van de betrokken vakminister zal afhangen of en in welke mate een sectorraad zal beantwoorden aan het gestelde doel: afstemming van het onderzoek op de prioriteiten van de samenleving (Discussienota, 5.1.). Het is immers in hoofdzaak de vakminister die bepaalt welk onderzoek onder de aandacht van de betreffende sectorraad wordt gebracht. Het blijft overigens de vraag in hoeverre een sectorraad de door de minister bepaalde grens ook in acht zal nemen.

b *Doel van het onderzoek*

Er kan, gezien vanuit het oogpunt van de vakministers als op-

Sectorraden

drachtgever, een ander onderscheid worden aangebracht tussen twee categorieën. Ten eerste is er het onderzoek dat de minister hoe dan ook nodig heeft voor de onderbouwing van zijn eigen beleid. Ten tweede is er het onderzoek dat hij in het algemeen in de maatschappij wil stimuleren. De betekenis van het onderzoek voor de verantwoordelijke minister is in beide gevallen nogal verschillend; aangenomen mag worden dat eveneens het belang zal variëren dat hij in deze gevallen geneigd is te hechten aan het advies van de sectorraad. In het tweede geval zullen de sectorraden hem welkom zijn voor de meningsvorming omtrent prioriteiten van de samenleving. In het eerste geval is het echter de vraag of en in welke mate de overheid zich voor haar beleidsonderzoek afhankelijk kan en wil maken van de voorgestelde adviesprocedure. De minister is weliswaar niet door een advies gebonden, maar het zal hem niet altijd gemakkelijk vallen de mening van een adviesorgaan met de beoogde samenstelling naast zich neer te leggen. Indien het onderzoek betreft dat voor de voorbereiding van het beleid onontbeerlijk is – en dat onderzoek zal niet in alle gevallen kortlopend zijn – mag dientengevolge aangenomen worden, dat aan inschakeling van de sectorraad een ander gewicht gegeven zal worden.

Het behoeft geen nader betoog, dat de onder a en b genoemde factoren elkaar in de praktijk kunnen versterken. Het komt de Raad dan ook wenselijk voor, om in een eventuele definitieve conceptie van het sectorradenstelsel aan deze problematiek aandacht te schenken.

3 De voorgestelde indeling in sectoren

Ten aanzien van de indeling in sectoren dient vooruitlopend op paragraaf 5 gesteld te worden dat de Raad een definitieve indeling in sectoren en het thans over de gehele linie instellen van sectorraden voorshands ontraadt. Daarom beperkt de Raad zich in het navolgende tot een meer globale beschouwing.

De financiering van het buiten-universitaire onderzoek geschiedt vanuit het budget van de vakministers. Dit betekent dat de beleidsbepaling in dezen verspreid is over 14 departementen. Ook bij het geschetste sectorradenstelsel zal dit zo blijven. Daarvan uitgaande, dient het proces van de beleidsvoorbereiding op herkenbare wijze aan te sluiten op de departementale indeling. Uit dien hoofde acht de Raad het juist, dat bij het voorstel voor de indeling in sectoren de departementale organisatie goed in het oog is gehouden, en dat waar een gekozen tussenoplossing de doorsnijding van het beleidsterrein van een departement inhoudt, ernaar is gestreefd om ten minste afgeronde, herkenbare departementale delen (directoraat-generaal, directoraat) binnen het kader van één sectorraad te plaatsen (Discussienota, 2.2.9.). In dit verband moge de Raad in herinnering brengen dat hij in zijn rapport nr. 6 bepleit heeft, bij voorkeur voor of tijdens de eerstvolgende kabinetsformatie de belangrijkste knelpunten in de huidige vormen van interdepartementale taakverdeling en coördinatie weg te nemen. In rapport nr. 6 (pagina 56–63) zijn deze knelpunten nader aangeduid. Het is van belang bij een discussie over de indeling in sectoren daarmee, en met de werkzaamheden van de inmiddels ingestelde ministeriële commissie voor interdepartementale taakverdeling en coördinatie, rekening te houden.

Bij realisering van het voorgestelde sectorgewijs opgebouwde radenstelsel dient verder het volgende in het oog gehouden te worden. Als één der hoofdpunten van het ten aanzien van de wetenschapsbeoefening te voeren beleid wordt in de Nota Wetenschapsbeleid genoemd 'de afstemming van het onderzoek op de prioriteiten van de samenleving'. Dit impliceert dus een *geïntegreerde beleidsbepaling* waarbij de bestedingen tegen elkaar

Sectorraden

worden afgewogen. De instelling van sectorraden wordt als een instrument gezien om deze doelstelling te bereiken (Discussienota, 5.1.). In feite echter betekent deze instelling een accentuering van de *beleidsvoorbereiding per sector*: per sector wordt door een extern adviesorgaan een meerjarenplan ontworpen. De belangenafweging tussen de sectoren onderling zou hoogstens via het voorgestelde intersectoriële overleg tot stand kunnen komen. In hoeverre in een stelsel met zoveel raden en onderraden deze belangenafweging en daarmee een geïntegreerde beleidsbepaling bereikt kunnen worden blijft onduidelijk. Te dien aanzien wordt in de nota gesteld (Discussienota 5.14.6.), dat overkoepeling van de sectorraden zal plaatsvinden binnen het 'gezamenlijk actiemodel'. De minister voor Wetenschapsbeleid bundelt als coördinerend bewindsman de door de vakministers ingediende plannen, en legt deze, na voorbehandeling in het Interdepartementaal Overleg Wetenschapsbeleid – en na advies van de Raad van Advies voor het Wetenschapsbeleid (Discussienota, 5.14.7.) – ter goedkeuring aan de ministerraad voor. Zolang de coördinerende activiteiten van de minister voor Wetenschapsbeleid en van de Raad van Advies voor het Wetenschapsbeleid slechts aan het einde van de procedure plaatsvinden, valt te vrezen dat de hen toebedachte rol in de praktijk marginaal zal blijken te zijn.

Een laatste aspect, dat in verband met de indeling in sectoren genoemd kan worden, is de afweging van kosten en baten van het voorgestelde radenstelsel. Bij de bepaling van de kosten gaat het niet alleen om financiële gevolgen van het opzetten van de benodigde secretariaten, waarover de nota trouwens geen enkele informatie geeft. Wil het radenstelsel goed functioneren dan vereist zulks voorts, dat bekwame onderzoekers in grote aantallen (zie paragraaf 4) beschikbaar zijn voor hoofd- en onderraden. De Raad acht het in dit verband van belang, dat de vraag onder ogen wordt gezien, in welke mate deze onderzoekers aan hun primaire taak onttrokken mogen worden. Dit te meer, daar de sectorraden in vele gevallen een aanspraak zullen doen op onderzoekers waarop ook door andere beleidsorganen een beroep wordt gedaan.

Met name voor die sectoren waarin het onderzoekbudget relatief beperkt is (zie ook Discussienota, tabel 3.2., pagina 58), rijst, mede ook gelet op het risico van bureaucrativering dat structuren als deze doorgaans inhouden, de vraag of het wel de moeite loont een aparte sectorraad dan wel onderraad in te stellen.

Als een consequentie van het voorgaande onderstreept de Raad de wenselijkheid om tot zo breed mogelijke sectoren te komen. Mede uit dien hoofde heeft hij een voorkeur voor het in de nota (Discussienota, pagina 35) gestelde alternatief om een brede sectorraad in te stellen voor het ruimtelijk- en milieubeheer. De Raad spreekt deze voorkeur te meer uit, omdat alleen een dergelijke opzet tegemoet komt aan de voorstellen die de Raad gedaan heeft in zijn rapport nr. 4 ten aanzien van een wetenschappelijke voorbereiding van een geïntegreerd lange termijn milieubeleid.

4 Het functioneren van de sectorraden

Ten aanzien van het functioneren van de sectorraden richt de Raad zijn commentaar op twee aspecten: de samenstelling en bemanning, en de advisering.

a *De samenstelling en bemanning*

De onderzoekprogramma's voor maatschappelijk dienstbaar onderzoek moeten volgens de nota (Discussienota, 5.1.) tot stand komen via gezamenlijk overleg tussen de betrokken groeperingen: overheid, (andere) gebruikers van de resultaten van het onderzoek, en de onderzoekers. Als globale indicatie van de samenstelling van deze groeperingen wordt onder 3.3. de bemanning van de voorgestelde sectorraden aangegeven. Het daar gesuggereerde onderscheid tussen overheid en gebruikers is onduidelijk. De overheid moet zelf als belangrijkste gebruiker worden genoemd, niet alleen wanneer het gaat om directe ondersteuning van de beleidsuitvoering, maar ook wanneer het onderzoek betreft dat zij in het algemeen in de maatschappij wil stimuleren. De overheid neemt daarbij ongetwijfeld een aparte plaats in omdat zij in tegenstelling tot de andere groeperingen tevens de beleidsbepalende instantie is.

Maar ook de overige groep gebruikers kan niet als homogeen worden aangemerkt; zo vallen daaronder groeperingen die wellicht niet zozeer gebruikers zijn, maar meer uit een ideëel oogpunt het onderzoek een bepaalde richting willen geven. Wat de onderzoekers betreft wordt de gedachte ondersteund, dat het van groot belang is om het bedrijfsleven en de universitaire en para-universitaire instellingen mee te laten spreken binnen de sectorraden (Discussienota, 5.3.4. en 5.5.2.).

De Raad heeft er nota van genomen dat het bedrijfsleven 'op vrijwillige basis' aan dit overleg kan deelnemen. Daarbij wordt er van uitgegaan dat van een sectorraad een 'wervende' kracht zal uitgaan naar het bedrijfsleven, indien deze raad gezaghebbende adviezen weet te ontwikkelen (Discussienota, 5.3.4.). Voor het bedrijfsleven kan het ongetwijfeld van belang zijn tot een informatie-uitwisseling in algemene zin te komen, dan wel deel te nemen aan gezamenlijke projecten. De vraag rijst echter, of de wervende

kracht zodanig groot zal zijn, dat inderdaad afspraken met het bedrijfsleven kunnen worden gemaakt ten aanzien van de wederkerigheid van informatieverschaffing en de wederzijdse beïnvloeding van onderzoekprogramma's (zie ook Discussienota, 5.10.2.). Verduidelijking is op dit punt gewenst. Overigens dient ook de wijze van participeren door universitaire en para-universitaire instellingen nader uitgewerkt te worden.

Commentaar is verder geboden bij de stelling (Discussienota, 5.4.1.) dat *allen* die bij het onderzoek in een sector betrokken zijn, bij het overleg vertegenwoordigd moeten worden. Binnen de categorieën 'gebruikers en belanghebbenden' en 'onderzoekers' zijn aantal en omvang van de verschillende groeperingen zo groot, dat dit voornemen in het merendeel der gevallen waarschijnlijk niet uitvoerbaar is.

Als voorbeeld moge het volgende dienen. Volgens de nota (Discussienota, 3.3.) worden onder meer adviesorganen van de centrale overheid als 'gebruikers' bestempeld. Blijkens het in de inleiding van dit rapport reeds genoemde onderzoek dat thans door de Raad wordt uitgevoerd, beschikt de centrale overheid over ongeveer 400 van dergelijke permanente adviesorganen; daarbij zijn de overwegend ambtelijke en de slechts in individuele gevallen adviserende lichamen niet meegeteld. Het behoeft nauwelijks betoog dat een vertegenwoordiging van al deze raden en commissies binnen het sectorradenstelsel niet mogelijk is. Ook voor andere groepen, zowel binnen de categorie 'gebruikers en belanghebbenden' als binnen de categorie 'onderzoekers', geldt dat betrokkenheid van het gehele veld in de praktijk doorgaans niet uitvoerbaar is.

Sectorraden

In dit verband is het de Raad tevens niet duidelijk wat men zich moet voorstellen bij het gestelde onder 5.4.11. van de nota, dat de sectorraden in de praktijk verantwoording van hun activiteiten afleggen via de leden-vertegenwoordigers naar de verschillende achterban-organisaties. Naar de mening van de Raad wordt hier wederom ten onrechte gesuggereerd dat het gehele veld rechtstreeks bij de advisering betrokken kan zijn. Voorts is de formulering 'het afleggen van verantwoording' voor verschillende interpretaties vatbaar. Het is van belang dat over de inhoud van dergelijke begrippen geen misverstand bestaat. De Raad gaat er van uit dat het niet de bedoeling is dat de 'vertegenwoordigers' middels mandaat van achterban-organisaties binnen de sectorraad zullen opereren. Voor het contact met het veld is openheid van de adviesprocedure en openbaarmaking van de uitgebrachte adviezen voldoende.

Ten slotte ten aanzien van de bemanning nog het volgende. De sectorraad zal een niet geringe omvang moeten hebben om althans in enige mate het gehele veld te bestrijken. Daarbij wordt gedacht aan 20 à 25 leden, indien het om een raad zonder onderraden gaat; heeft een raad wel onderraden, dan meent men met 10 à 12 leden te kunnen volstaan (Discussienota, 5.5.5.). In het laatste geval ontstaat via de onderraden uiteraard weer een extra personele behoefte; voor onderraden met min of meer omvangrijke en heterogene deelgebieden lijkt eveneens een omvang van 20 à 25 leden te verwachten (Discussienota, 5.5.5.). De nota noemt 15 hoofdraden (exclusief die voor maritiem onderzoek en voor lucht- en ruimtevaartonderzoek). Ten aanzien van de onderraden zijn de voorstellen vager. Wel worden in de nota (Discussienota, 3.3.) ongeveer 50 eventuele onderraden met name genoemd. Een voorzichtige schatting wijst derhalve uit, dat voor de bezetting van het gehele stelsel, exclusief de bemanning van de secretariaten, zeker 750 à 1000 personen nodig zijn. Aan deze personen dienen kwalitatief hoge eisen te worden gesteld. De Raad vraagt zich af hoe deze mankracht geleverd kan worden. Dit geldt ook met betrekking tot de bezetting van de secretariaten; de nota ver-

meldt niet hoeveel personen hierbij naar schatting betrokken zullen zijn, noch welke kwaliteiten deze mensen dienen te bezitten.

b De advisering

Met de functies van de sectorraad (Discussienota, 5.2.) kan de Raad zich in het algemeen verenigen. De vraag rijst wel wat onder een 'meerjarenplan in hoofdlijnen' moet worden verstaan. Aan de ene kant suggereert deze benaming dat een dergelijk plan een globaal karakter draagt. Dit wordt door de minister voor Wetenschapsbeleid ook uitdrukkelijk gesteld in de Memorie van Antwoord bij de Nota Wetenschapsbeleid. Volgens de bewindsman kan als vuistregel gelden, dat de sectorraden zich meer voor programma's dan voor projecten moeten interesseren. Aan de andere kant wordt in de nota (Discussienota, 5.4.3. en 5.4.4.) gesteld, dat het plan richting moet geven aan de jaarlijkse werkprogramma's van de in de sector werkzame instituten c.q. onderdelen daarvan, en wel door een overzicht te geven van de onderzoekprogramma's voor een periode van 3 à 4 jaar, voorzien van toelichting, schatting van de budgettaire consequenties, en benodigd potentieel. De Raad vraagt zich af, in hoeverre een dergelijk meerjarenplan wel globaal kan zijn. Deze vraag doet zich nog klemmender voor, indien een sectorraad tot stand wordt gebracht door transformatie van een reeds bestaand apparaat. Soms immers hebben dergelijke organen een taak, die wel degelijk het gedetailleerd afwegen van projecten vergt; met name is dit het geval indien het betrokken orgaan zich thans reeds met de financiering bezighoudt. Als voorbeeld moge dienen de Stichting voor Onderzoek van het Onderwijs die statutair onder meer belast is met de subsidiëring van afzonderlijke onderzoekprojecten.

5 De totstandkoming van sectorraden

Vooropgesteld dient te worden dat de Raad het nut van een goed overleg ten aanzien van het buiten-universitaire onderzoek kan onderschrijven. De overwegingen welke in de paragrafen 2 t/m 4 van dit commentaar zijn weergegeven leiden de Raad echter wel tot de slotsom, dat aan de huidige conceptie van het sectorradenstelsel nog veel bezwaren en onzekerheden kleven. Hij meent dan ook voorshands het over de gehele linie instellen van sectorraden te moeten ontraden (Discussienota, 6.3.12.). Evenmin wordt het noodzakelijk geacht (Discussienota, 6.1.1. en 6.3.12.) om op korte termijn tot een voorlopige sectorindeling te komen. De Raad geeft er de voorkeur aan, dat eerst op een aantal punten meer duidelijkheid wordt verkregen en nadere ervaring wordt opgedaan.

Naar de mening van de Raad zou begonnen moeten worden met het evalueren van enkele structuren, voor zover deze een sterke gelijkenis vertonen met de in te stellen sectorraden. Te denken valt daarbij enerzijds aan de stuurgroepen voor de zogenaamde nationale programma's op de gebieden energie, arbeidsmarkt, en milieuhygiëne, en anderzijds aan de Nationale Raad voor Landbouwkundig Onderzoek (N.R.L.O.), de Stichting voor Onderzoek van het Onderwijs (S.V.O.), en de toekomstige Voorlopige Raad van Advies voor de Gebouwde Omgeving. Toetsing van deze evaluatie aan de in de nota gedane voorstellen kan de haalbaarheid en de betekenis daarvan verduidelijken.

Tegelijkertijd zouden enkele sectoren gedefinieerd kunnen worden en zouden binnen die gebieden met voorlopige sectorraden ervaringen kunnen worden opgedaan. Bij het kiezen van deze sectoren komen de volgende overwegingen in aanmerking:

- hoge urgentie van de voorgestelde voorziening, mede gelet op een relatief omvangrijk budget;
- geen te verwachten veranderingen in departementale taakverdeling en coördinatie;
- een duidelijke mate van samenhang en afbakening van het onderzoek;
- het reeds aanwezig zijn van een sectorraadachtige overlegstructuur.

Op grond van deze overwegingen zouden naar de mening van de Raad de volgende voorlopige sectorraden bij voorkeur in aanmerking komen: defensie-onderzoek, onderzoek op het gebied van onderwijs en vorming, industrieel-technologisch onderzoek, onderzoek op het gebied van landbouw, natuurbeheer en visserij (zie ook Discussienota, pagina 58). Het totaal binnen deze vier sectoren beschikbare budget bedraagt in 1976 476 miljoen gulden. Dat is de helft van het totaal aan overheidsuitgaven voor alle sectoren.

Nadat aldus de nodige ervaring is opgedaan, kan een beslissing omtrent continuering en/of verdere uitbouw van het sectorradenstelsel genomen worden. In de tussenliggende tijd zouden eveneens de nationale programma's kunnen worden voortgezet en geëvalueerd. Voor enkele van de overige gebieden zouden verkenningscommissies, waarmee in het verleden gunstige ervaring is opgedaan, zinvol werk kunnen doen.

Ten slotte vraagt de Raad aandacht voor de vraag of en in welke gevallen instelling van sectorraden zal leiden tot opheffing van bestaande organen. Los daarvan verdient het in ieder geval aanbeveling reeds bestaande adviesorganen, die qua structuur en taakstelling nauw verwant zijn met de in te stellen sectorraden, de taken van een voorlopige of definitieve sectorraad toe te delen. In deze zin spreekt ook de nota zich uit (Discussienota, 5.7.2.). Een dergelijke ontwikkeling lijkt de Raad gewenst om aldus de in zijn rapport nr. 6 geconstateerde onstuimige groei van het aantal beleidsvoorbereidende organen van de centrale overheid binnen de perken te houden. Bovendien vergt de uitbouw van bestaande apparaten minder tijd, kosten en mankracht dan het opzetten van nieuwe structuren.

's-Gravenhage, 18 juni 1976

De Voorzitter, Dr. J. Kremers

De Secretaris, Dr. P. R. Baehr

Bijlage

Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen
Minister voor Wetenschapsbeleid

De voorzitter van de Voorlopige Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

Onderwerp:
Discussienota Sectorraden.

's-Gravenhage, 26 februari 1976

Nadat de nota Wetenschapsbeleid in december 1974 aan de Staten-Generaal was aangeboden is een brede stroom van reacties losgekomen uit wetenschappelijke kringen en van de zijde van maatschappelijke groeperingen. Indien men de commentaren overziet, blijkt in het bijzonder belangstelling te bestaan voor de wijze waarop de sectorraden – waarvoor de nota Wetenschapsbeleid het kader in hoofdlijnen aangeeft – in de praktijk gestalte zouden kunnen krijgen. Ook de Tweede Kamer schenkt in haar voorlopig verslag over de nota Wetenschapsbeleid veel aandacht aan dit onderwerp.

Met het doel de ideeën over opbouw, geleding en functioneren van een stelsel van sectorraden verder te ontwikkelen heb ik een kleine studiegroep ingesteld. Deze groep heeft het resultaat van haar activiteiten in bijgaande discussienota 'Sectorraden' neergelegd. De ministerraad heeft onlangs zijn goedkeuring gehecht aan publikatie – zonder standpuntbepaling – van deze nota.

Zonder een oordeel uit te spreken over de in de nota vervatte opvattingen en suggesties acht ik deze discussienota een geschikt middel om de gedachtenvorming over de onderhavige materie vastere grond onder de voeten te geven. Naar mijn mening dient deze gedachtenvorming vanwege het tripartite karakter van de sectorraden niet tot de (inter) departementale kring beperkt te blijven. Het ligt daarom in mijn bedoeling om over de nota – die over

enkele weken in druk zal verschijnen – in wijde kring discussie uit te lokken. Op deze wijze kunnen de opvattingen van de studiegroep worden getoetst aan denkbeelden die leven bij overheidsinstanties, bij onderzoekers en onderzoekinstellingen en bij belanghebbenden buiten de overheidssfeer bij het wetenschappelijk onderzoek. Overwogen wordt om niet alleen schriftelijk commentaar te vragen, maar ook medio 1976 een bijeenkomst ('Symposium') over dit onderwerp te beleggen.

Onafhankelijk van de geschetste raadpleging van in de toekomst direct bij de sectorraden betrokken groepen en instanties acht ik het wenselijk een meer afstandelijk en objectief oordeel te ontvangen over de in de discussienota gedane voorstellen.

Ik zou het zeer op prijs stellen om van de W.R.R. een advies te ontvangen over de drie hoofdonderwerpen die in de nota aan de orde komen:

- a de voorgestelde indeling in sectoren;
- b de aanbevelingen m.b.t. het functioneren van de sectorraden;
- c de voorstellen over de meest wenselijke procesgang m.b.t. de totstandkoming van sectorraden.

Omdat ik ernaar streef de discussieperiode rond 15 juni 1976 af te sluiten, verzoek ik u uw advies vóór die datum kenbaar te maken. Tenslotte deel ik u mede dat ik u de gedrukte versie van de discussienota 'Sectorraden', zodra deze gereed is, in een voldoende aantal exemplaren zal doen toekomen.

Een gelijkkluidend schrijven heb ik gezonden aan de voorzitter van de Raad van Advies voor het Wetenschapsbeleid en de President van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

De minister voor Wetenschapsbeleid,

F. H. P. Trip

In de reeks Rapporten aan de Regering zijn tot nu toe verschenen:

1. Europese Unie
2. Structuur van de Nederlandse economie
3. Energiebeleid
Gebundeld in één publicatie (1974)
4. Milieubeleid (1974)
5. Bevolkingsprognose (1974)
6. De organisatie van het openbaar bestuur (1975)
7. Buitenlandse invloeden op Nederland:
Internationale migratie (1976)
8. Buitenlandse invloeden op Nederland:
Beschikbaarheid van wetenschappelijke en technische kennis
(1976)

In de reeks Voorstudies en Achtergronden zijn tot nu toe verschenen:

- W. A. W. van Walstijn e.a.: Kansen op Onderwijs; Een literatuurstudie over ongelijkheid in het Nederlandse onderwijs (1975)
- I. J. Schoonenboom en H. M. in 't Veld-Langeveld: De emancipatie van de vrouw (1976)
- G. R. Mustert: Van dubbeltjes en kwartjes; Een literatuurstudie over ongelijkheid in de Nederlandse inkomensverdeling (1976)

Alle publicaties van de Raad zijn verkrijgbaar via de Staatsuitgeverij.

Op aanvraag is gratis verkrijgbaar bij de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid het 'Mededelingenblad W.R.R.'

9012013003

608084F